

Viden eller mistanke om overgreb mod børn

- beredskab og handlevejledninger for ansatte i Viborg Kommune

Denne pjece henvender sig til alle fagpersoner, der er i direkte kontakt med børn under 18 år.

VIBORG
KOMMUNE

HVAD ER OVERGREB?

Overgreb defineres i dette beredskab som fysisk, psykisk eller seksuel vold mod børn under 18 år.

Vold er en ødelæggende adfærd, som et barn udsættes for af forældre, andre omsorgsgivere eller ukendte personer, herunder andre børn og unge. Vold er udtryk for, at barnet ikke frivilligt indgår i den handling, der begås mod barnet. Det kan være fysisk vold, psykisk vold eller seksuelt overgreb.

Vold er en handling, der – uanset formål - påvirker eller krænker en andens persons integritet, eller som skræmmer, smerter eller skader personen - uanset om personen er et barn eller en voksen. Volden kan have samme effekt på andre personer, der overværer eller overhører handlingen. Volden kan både være en bevidst handling eller en handling, der sker i affekt.

Psykisk vold

Psykisk vold kan beskrives som en følelsesmæssig afvisning, trusler om at blive forladt, trusler om straf, indespærring eller andet tilsvarende.

Fysisk vold

Fysisk vold kan beskrives som korporlig afstraffelse, slag eller anden form for straf, hvor barnet rammes direkte på kroppen. Seksuel vold er alle former for seksuelle overgreb, hvor barnets tillid udnyttes til at tilfredsstille den voksnes seksuelle behov.

Seksuelt overgreb

Seksuelt overgreb indbefatter samleje, anden kønslig omgang end samleje og blufærdighedskrænkelser. Seksuelt overgreb begået af en voksen mod et barn kan kort defineres således:

- Den voksne udnytter et barns tillid
- Det seksuelle overgreb krænker barnets integritet
- Det er en handling, som barnet ikke kan forstå eller misforstår, og som barnet ikke er modent til at give samtykke til
- Det seksuelle overgreb er udtryk for den voksnes behov og på den voksnes betingelser.

Ved overgreb overskrides samfundets love og normer, som er beskrevet i Forældreansvarslovens § 2 stk. 2: "Barnet har ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person, og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden nedværdigende behandling."

UNDERRETNINGSPLIGT

Du har som kommunalt ansat et særligt ansvar for at handle.

Når du har formodning om, at et barn har behov for særlig støtte, har du pligt til at videregive dine faglige observationer og bekymringer til din leder.

Du har som kommunalt ansat en skærpet underretningspligt.

Pligten er personlig, og du har derfor et ansvar for at følge op på, at underretningen gives videre til de sociale myndigheder ved Frontteamet i Familieafdelingen på tlf. 87 87 76 40 og eftersendes skriftligt.

Hvis du er uenig med din leder, har du stadig pligt til at sende underretningen af sted.

Underretningspligten gælder også, selvom der allerede er et samarbejde i gang omkring barnet.

Pligt til at underrette

I Servicelovens § 153 er underretningspligten beskrevet: "Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, skal underrette kommunen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage [...] at et barn eller en ung under 18 år har været udsat for vold eller andre overgreb."

Underretning – hvad skal den indeholde?

En underretning baserer sig alene på faktuelle forhold og faktiske observationer og udtalelser, der vedrører barnet eller den unge. Fortolkninger hører som udgangspunkt ikke hjemme i en underretning. Bringes der fortolkninger, så skal de holdes klart adskilt fra de faktuelle oplysninger.

Skema til udarbejdelse af underretning finder du på:

<https://intranet.viborg.dk/underretninger>

Se på intranettet

Hvad sker der efter en underretning?

- Medarbejderne i Frontteamet handler straks på underretningen.
- Ved en skriftlig underretning får du en kvittering inden for seks arbejdsdage.
- De relevante personer kontaktes.
- Når Familieafdelingen modtager en underretning om vold eller seksuelle overgreb, sker der først en vurdering af underretningens karakter. Denne sker efter rådgivning fra politiet og ved drøftelse med faglig leder. Socialrådgiveren vil efter en faglig vurdering tale med barnet og sikre dette mod yderligere overgreb. I samarbejde med politiet vurderes det, hvorvidt sagen skal politianmeldes.
- Går underretningen på vold eller seksuelle overgreb, hvor der fortsat er mærker efter dette, sørger socialrådgiveren for at få barnet undersøgt på børneafdelingen. Vær opmærksom på, at det er politiet, der bestiller en retsmedicinsk undersøgelse.
- Er der tale om vold og/eller overgreb fra barnets forældre eller andre i familiens netværk, sikrer socialrådgiveren, at barnet ikke lider yderligere overlast.
- Som underretter må du have tålmodighed og tillid til, at der sker det, der skal ske – også selv om du ikke umiddelbart bliver orienteret.

BEKYMRING, MISTANKE ELLER KONKRET VIDEN?

Graden af viden har betydning for dine handlemuligheder:

Bekymring

En bekymring er en diffus oplevelse af, at noget er galt. Her er ikke tale om, at du har konkret viden om en konkret handling begået af en bestemt person. Her er tale om svag mistanke på baggrund af fysiske, psykiske og/eller sociale tegn og signaler på mistrivsel. Bekymringen alene bør derfor i første omgang føre til, at du skærper dine observationer af barnet i en periode og evt. taler med forældrene om den - med mindre bekymringen retter sig mod forældrene.

Drøft bekymringen med din leder.

Mistanke

Mistanke forstås som mere end blot en bekymring. Mistanken handler om, at barnet har været udsat for en grænseoverskridende seksuel adfærd eller et overgreb fra en voksen eller fra et andet barn og kan formuleres f.eks. på baggrund af en tidsobservation, barnets eget udsagn om hændelser, der har fundet sted, eller viden, man har erhvervet sig på anden vis.

Drøft mistanken med din leder og udarbejd en underretning til Familieafdelingen.

Konkret viden

Konkret viden er viden om, at et konkret barn har været udsat for et fysisk, psykisk eller seksuelt overgreb, begået af en eller flere personer. Den konkrete viden er barnets udsagn, vidners udsagn eller at krænkeren tilstår.

Kontakt din leder og udarbejd en underretning til Familieafdelingen

TEGN OG SIGNALER PÅ OVERGREB

Der findes ikke entydige signaler på, at et barn eller ung har været udsat for seksuelle overgreb. Barnet viser med sin adfærd tegn på mistrivsel, og det er derfor vigtigt, at du som fagprofessionel er i stand til at se, tolke og handle på de tegn og signaler på mistrivsel, som børnene sender. Barnets reaktioner skal ses i en helhed, og det er vigtigt, at den professionelle har baggrundsviden at trække på i forhold til at lave en helhedsanalyse. Ligeledes er det vigtigt at sætte sig ind i barnets virkelighed og forudsætninger for at forstå og fortælle om overgreb.

Der findes desværre ikke en entydig liste over de tegn, som du skal være opmærksom på.

Tegn og signaler afhænger af

- om der er tale om et barn eller en ung person
- om der er tale om et fysisk eller psykisk voldeligt overgreb eller et seksuelt overgreb.

Tegnene kan være

- psykiske tegn
- fysiske tegn
- sociale og adfærdsmæssige tegn

Tegn på mistrivsel – og mulige tegn på fysiske, psykiske og seksuelle overgreb

Du finder nogle af tegnene på nedenstående liste.

I folderen "Den professionelle tvivl" finder du en detaljeret liste, som også er fordelt på aldersgrupper.

- Mærker efter slag, brud, brændemærker, kvælningsmærker, mærker efter spark og sår
- Rødme, irritation, smerter, kløe og blødning omkring kønsorganer, skede og endetarmsåbning
- Psykosomatiske klager
- Vanskeligheder med kropslig kontakt og berøring
- Spise- eller søvnforstyrrelser
- Pludselig modvilje mod at være sammen med en bestemt person
- Uforklarlig gråd og skrigeture
- Lavt selvværd
- Isolerer sig og trækker sig ind i en skal
- Mistillid til voksne
- Påfaldende angst og depression
- Ligegyldighed og robot-lignende adfærd
- Skyldfølelse og skamfølelse
- Usædvanlig viden om seksuel adfærd
- Selvdestruktiv adfærd

www.servicestyrelsen.dk/siso

Se mere:

Den professionelle tvivl, SISO 2011.

Publikationen kan downloades på www.servicestyrelsen.dk/siso

A. VIDEN OM ELLER MISTANKE MOD FORÆLDRE ELLER STEDFORÆLDRE

HANDLEVEJLEDNINGER

Medarbejder

Hvis du har viden eller mistanke om, at barnet udsættes for overgreb af forældre eller stedforældre, skal du drøfte det med din leder. Aftal, hvem der gør hvad.

Du har underretningspligt: Aftal med din leder, hvem der laver underretningen.

Underretningspligten må ikke tilsidesættes, selvom der allerede er et samarbejde i gang med Familieafdelingen omkring et barn.

Ved uenighed eller hvis din leder ikke er til stede: Kontakt selv Frontteamet og aftal nærmere.

HUSK

Hvis din mistanke eller viden retter sig mod en eller begge forældre, så må du ikke drøfte sagen med forældrene.

Leder

Som leder har du ansvaret for behandling af mistanken.

Du har underretningspligt: Aftal med din medarbejder, hvem der laver underretningen og sender den til Frontteamet.

Underretningspligten må ikke tilsidesættes, selvom der allerede er et samarbejde i gang med Familieafdelingen omkring et barn.

HUSK

Hvis din mistanke eller viden retter sig mod en eller begge forældre, så må du ikke drøfte sagen med forældrene.

Bemærk at reglerne om tavshedspligt må vige for reglerne om underretningspligt.

Husk også at tage notater om forløbet, som kan støtte din hukommelse under forløbet (notatpligt).

Kontakt din områdeleder eller fagchef i Børn & Unge og aftal:

- Hvem der skal informeres og i hvilken rækkefølge.
- Om der er behov for kontakt til kommunikationschefen for at lave en kommunikationsstrategi.
- Håndtering af sagen internt i institutionen eller på skolen

Der kan hentes råd og vejledning hos Frontteamet i Familieafdelingen.

B. VIDEN OM ELLER MISTANKE MOD EN PERSON I BARNETS NETVÆRK ELLER EN UKENDT PERSON

HANDLEVEJLEDNINGER

Medarbejder

Hvis du har viden eller mistanke om, at barnet udsættes for overgreb af en person i barnets netværk (ikke forældre) eller en ukendt person, skal du drøfte det med din leder.

Giv straks en mundtlig orientering til din leder og aftal, hvem der gør hvad.

Du har underretningspligt:
Aftal med din leder, hvem der laver underretningen.

Underretningspligten må ikke tilsidesættes, selvom der allerede er et samarbejde i gang med Familieafdelingen omkring et barn.

Orientering til forældrene:
Drøft med din leder, hvordan og hvornår forældrene inddrages.

Ved uenighed eller hvis din leder ikke er til stede:
Kontakt selv Frontteamet og aftal nærmere.

Leder

Som leder har du ansvaret for behandling af mistanken.

Du har underretningspligt:

Aftal med din medarbejder, hvem der laver underretningen og sender den til Frontteamet.

Underretningspligten må ikke tilsidesættes, selvom der allerede er et samarbejde i gang med Familieafdelingen omkring et barn.

Bemærk at reglerne om tavshedspligt må vige for reglerne om underretningspligt.

Husk også at tage notater om forløbet, som kan støtte din hukommelse under forløbet (notatpligt).

Kontakt din områdeleder eller fagchef i Børn & Unge og aftal:

- Hvem skal informeres og i hvilken rækkefølge. Hvis mistanken retter sig mod en ukendt, skal barnets forældre orienteres.
- Om der er behov for kontakt til kommunikationschefen for at lave en kommunikationsstrategi.
- Håndtering af sagen internt i institutionen eller på skolen.

Der kan hentes råd og vejledning hos Frontteamet i Familieafdelingen.

C. VIDEN OM ELLER MISTANKE MOD EN ANSAT – F.EKS. I BARNETS DAGPLEJE, DAGINSTITUTION, SKOLE, SFO ELLER KLUB

HANDLEVEJLEDNINGER

Medarbejder

Hvis du har mistanke om overgreb mod et eller flere børn, skal du straks kontakte din leder og fortælle om mistanken.

Er din leder ikke tilstede, eller ikke lydhør overfor din mistanke, skal du i stedet straks kontakte din fagchef eller områdeleder.

Du har underretningspligt:
Aftal med din leder, hvem der laver underretningen.

HUSK:
Du skal ikke drøfte din mistanke med andre.

Når din ledelse har fået overdraget sagen, vil de tage hånd om det videre forløb.

Du vil under forløbet blive bedt om at redegøre for din mistanke, eventuelt skriftligt.

Leder

Hvis du har mistanke om overgreb mod et eller flere børn, eller er blevet kontaktet af andre med en sådan mistanke, skal du straks kontakte din fagchef, områdeleder eller dennes stedfortræder og fortælle om mistanken.

Du har underretningspligt:

Aftal med din medarbejder, hvem der laver underretningen.

HUSK:

Du skal ikke drøfte din mistanke med andre.

Når ledelsen har fået overdraget sagen, vil de tage hånd om det videre forløb.

Du vil under forløbet blive bedt om at redegøre for mistanken, eventuelt skriftligt.

Aftal et forløb:

Fagchefen eller områdelederen kontakter straks forhandlingschefen og kommunikationschefen og aftaler:

- Evt. hjemsendelse af den ansatte
- Politianmeldelse - kan evt. drøftes med politiet
- Tjenstlige tiltag i forhold til den ansatte
- Kommunikationsstrategi: Indhold og timing i forhold til direkte involverede forældre, øvrige forældre, øvrige ansatte, politikere og offentligheden
- Overvej, om der er behov for at inddrage flere for at sikre, at sagen bliver fuldt oplyst.

D. VIDEN OM ELLER MISTANKE MOD BØRN, DER BEGÅR OVERGREB

HANDLEVEJLEDNINGER

Medarbejder

Hvis du har mistanke om, at et barn har begået overgreb mod et eller flere børn, skal du drøfte din viden eller mistanke med en kollega, som kender til barnet eller begge børn.

Skriv neutralt ned, hvad du har observeret: Hvilke tegn og hændelser har gjort, at du har fået mistanke?

Orienter din leder om, hvad du har set og hørt.

Har du fået din viden eller mistanke fra andre personer, f.eks. en pårørende, så nedskriv deres beskrivelse så neutralt som muligt.

HUSK:

Du må kun drøfte din mistanke med de få fagpersoner, der er involveret i sagen.

Undgå at komme til at "afhøre" de børn, det drejer sig om. Hvis du har overrasket børnene i situationen, spørg neutralt ind til legen. Lyt til børnene.

Vis efterfølgende interesse og omsorg for de børn, det drejer sig om.

Leder

Hvis en af dine medarbejdere orienterer dig om en mistanke om overgreb begået af et barn mod et andet barn, skal du vurdere de oplysninger, du får.

Hvis du har brug for hjælp til at vurdere oplysningerne, kan du kontakte Familieafdelingen ved Frontteamet tlf. nr: 87 87 76 40.

Hvis der er tale om en voldelig eller seksuel handling, skal du samme dag indkalde eller orientere begge børns forældre om hændelsen.

Du skal orientere forældrene om, at du indsender en underretning for begge børn, så de begge kan få den hjælp og støtte, som er relevant.

Støt din medarbejder i den periode, hvor mistanken undersøges og udredningen foregår.

KONTAKTINFORMATION

Underretninger sendes til:

Frontteamet Familieafdelingen
Prinsens Alle 5, 8800 Viborg
e-mail: teamfront@viborg.dk

Tlf. nr.: 87 87 76 40

Efter kl. 15.30 og i weekender kontaktes Social-
vagten på tlf. nr. 87 87 87 87

Du kan se telefonnr. på alle fagchefer og ledere
i Børn & Unge på:

<https://intranet.viborg.dk/underretninger>

Professionel konsulentbistand og rådgivning
kan fås hos SISO

(Videncenter for sociale indsatser ved vold og
seksuelle overgreb mod børn) på:

Direkte linie tlf. 20 77 11 20 på alle hverdage i
tidsrummet:

Mandag - torsdag: kl. 9.30 - 15.00

Torsdag: kl. 9.30 - 15.00

Fredag: kl. 9.30 - 13.00

Se på intranettet

HUSK

Hold fokus på barnet!

Mens en sag afklares, er det vigtigt, at du løbende er opmærksom og har stort fokus på de børn, det drejer sig om.

VIBORG
KOMMUNE